

การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง

กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร¹

นายฟูสิน รุ่งโรจน์รัศมีกุล²

รศ.ดร. วิทยา จิตนุพงศ์³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขนกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาสวนสาธารณะดังนี้ ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่ามีปัญหาภายในองค์กรด้านโครงสร้างองค์กร (ในส่วนการจัดซื้อจัดจ้าง) เนื่องจากขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรมีการใช้ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างใหม่ ทำให้ร้านค้าเกิดการแข่งขันกันสูง ส่งผลให้มีการเสนอราคาประมูลที่

¹บทความเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง

กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” ซึ่งได้ผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.ดร.วิทยา จิตนุพงศ์

²นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต (กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ต่ำที่สุด วัสดุที่ได้มาอาจต่ำมาตรฐานได้คุณภาพที่ไม่ตรงตามความต้องการโดยเฉพาะ การจัดซื้อต้นไม้ ที่ซื้อราคาถูกทำให้หน่วยงานในองค์กรได้รับต้นไม้ที่ไม่สมบูรณ์ แข็งแรง การเจริญเติบโตช้า สภาพที่ไม่สวยงาม จึงต้องใช้เวลาในการบำรุงรักษาต้นไม้ให้มีสภาพสวยงาม สมบูรณ์เขียวสดรมเย็น ด้านงบประมาณ งบประมาณในส่วนการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองมีจำกัด ทำให้การพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวมีความล่าช้าหรือไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งต้องรองรับประมารของปีถัดไปแทน ทำให้การพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวขาดช่วงไม่ต่อเนื่องกันจึงทำให้ความสม่ำเสมอและความสวยงามของต้นไม้แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาปลูก งบประมาณจัดสรรมาให้สำนักงานเขตในแต่ละปีไม่เพียงพอในการบริหารจัดการการปรับปรุงฟื้นฟูสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง จึงต้องดำเนินการพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงาน งบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์มีจำกัด ทำให้ขาด วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้บำรุงรักษาต้นไม้ได้ไม่มีเท่าที่ควร งบประมาณในการจ้างบุคลากรในการดูแลพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างจำกัด ทำให้ขาดแคลนบุคลากรในการดูแลรักษาดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ด้านความเชี่ยวชาญของบุคลากร บุคลากรว่าความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของบุคลากรน้อยลงทุกปี เนื่องจากนโยบายของรัฐที่ให้ลดจำนวนบุคลากรในองค์กร หันมาจัดจ้างในรูปแบบเอกชนแทนหรือจ้างบุคลากรของเอกชนแทนบุคลากรของรัฐซึ่งทำให้ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญในงานด้านการดูแลปรับปรุงฟื้นฟูต้นไม้ในสวนสาธารณะแตกต่างกัน และทำให้คนที่มาทำงานด้านการพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวขาดแรงจูงใจ ในการทำงานไม่มีความความมั่นใจ ขาดสวัสดิการที่ดี เพราะบุคลากรที่จะมาพัฒนาสวนสาธารณะพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองจะต้องใช้ทักษะ ความรู้ความชำนาญ และการเรียนรู้ในด้านการปลูกและการบำรุงดูแลรักษาต้นไม้ การตัดแต่งต้นไม้ที่ถูกต้องตามรুকขหรือวิชาการเพื่อรักษาความสวยงามในรูปแบบทรงและสุขภาพของต้นไม้ บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญ เพราะไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน เงินเดือนน้อยไม่มั่นคง ทำให้การรับบุคลากรเข้าทำงานได้บุคคลที่ไม่ตรงกับงาน ไม่มีความเชี่ยวชาญและขาดความรู้ในการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียว ส่วนบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในเรื่องการดูแล บำรุงรักษาต้นไม้ จะไม่มาทำงานด้านนี้เนื่องจากผลตอบแทนและสวัสดิการที่ได้ไม่สามารถดำรงชีพได้ การปฏิบัติงานด้านพื้นที่การพัฒนาสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวในเมืองนั้น จะมีความเสี่ยงภัยสูง เนื่องจากต้องทำงานบนท้องถนนการสัญจรของยานพาหนะมาก ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย รวมทั้งการกีด

ขวางสายไฟฟ้าทำให้ต้นไม้ตัดแต่งผิดรูปไม่สวยงาม การตัดแต่งและดูแลรักษาต้นไม้ในเขตเมืองจึงมีปัญหาอุปสรรคค่อนข้างมากการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้ยากลำบาก ด้านความทันสมัยของเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทำงานค่อนข้างมีจำกัด เพราะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ดิตชั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างแลจัดหา เครื่องจักรกล ที่ทันสมัยยังมีน้อยและเก่าเสื่อมสภาพทำให้ไม่สามารถพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความเหมาะสมและปริมาณของพื้นที่สวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง ด้านบุคลากร เนื่องจากการเพิ่มพื้นที่สีเขียวจะมีการเพิ่มเรื่อย ๆทุกปี บุคลากรที่จะมาดูแลไม่มีหรือไม่เพิ่มขึ้นตาม ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาไม่เต็มทีขาดแคลนคนดูแล และนโยบายของผู้บริหารต้องการลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ส่วนจำนวนพื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวในสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ยังไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรในพื้นที่ เนื่องจากประชากรที่มาอาศัยอยู่ในเขตบางเขนมีจำนวนมากสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวมีอย่างจำกัด การขยายพื้นที่จัดสร้างสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวมีอย่างจำกัด ปัญหาอุปสรรคที่มีมากมาย พื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ อยากรให้ทางสำนักงานเขตหรือทางผู้บริหาร กรุงเทพมหานคร ควรจัดหาพื้นที่สร้างสวนสาธารณะโดยของงบประมาณของ กรุงเทพมหานคร หรือขอความร่วมมือในหน่วยงานของภาครัฐด้วยกันเองช่วยกันกำหนดหาพื้นที่ดำเนินการให้ประชาชนได้มีสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวใช้อย่างเพียงพอเพื่อได้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆได้ อาทิ ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายในยามว่าง จากการทำงานของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ยังขาดการให้ความร่วมมือในการปกป้องรักษาต้นไม้ และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง ไม่ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของพื้นที่สีเขียว จึงทำให้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นไปด้วยความลำบาก

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประชากรกรุงเทพมหานครมีจำนวน 6.5 คน กรุงเทพมหานครจึงได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับพลเมืองกรุงเทพมหานครเป็น 10 ตารางเมตร/คน ภายใต้โครงการ Green Bangkok 2030 ปัจจุบันกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่สีเขียว 6.99 99 ตารางเมตร/ประชากร 1 คน ซึ่งตามหลักเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลกนั้น กำหนดให้แต่ละเมืองควรมีพื้นที่สีเขียวในอัตรา 9 ตารางเมตร/คน กรุงเทพมหานครยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานกำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่องพร้อมตั้งเป้าหมายภายในปี 2573 กรุงเทพมหานครจะเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ถึง 10 ตารางเมตร/คน จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่ายภายใต้โครงการ Green Bangkok 2030 เป็นการวางแผนและมองพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานครไปข้างหน้าอีก 10 ปี การใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละย่านจะเป็นแบบไหนพร้อมทำการสำรวจพื้นที่ว่างรกร้างและที่ดินที่ไม่มีการใช้ประโยชน์เพื่อนำมาพัฒนาเป็นสวนหย่อม สวนสาธารณะ และสวนป่ากรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ ของประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง และเทคโนโลยีซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ดึงดูดประชาชนจากภาคต่าง ๆ ของประเทศให้เข้ามาสู่กรุงเทพมหานคร จนมาถึงปัจจุบันสภาวะการณ์ที่กรุงเทพมหานครกำลังประสบปัญหาวิกฤติ อันเนื่องมาจากการหลังไหลของประชาชน ทำให้มีการเพิ่มของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว และรุนแรง ซึ่งทำให้เกิดผลตามมาคือระบบนิเวศน์ เสื่อมโทรม ระบบน้ำเสีย ขยะตกค้าง อากาศที่มีมลพิษและฝุ่นละอองเพิ่มขึ้น ปัญหาชุมชนแออัดปัญหาการจราจร และจากปัญหาเหล่านี้มีผลสืบเนื่องทำให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครเกิดภาวะตึงเครียด และเกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมา การที่จะช่วยลดภาวะตึงเครียดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ทางหนึ่งคือ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งหมายถึงการจัดให้มีสวนสาธารณะให้ประชาชนใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เพื่อให้ประชาชนได้สัมผัสกับธรรมชาติ อากาศที่บริสุทธิ์ ต้นไม้ และดอกไม้ โดยสวนสาธารณะกรุงเทพมหานครปัจจุบันมีเปิดให้บริการแก่ประชาชนทั้งสิ้น 19 แห่ง ได้แก่ 1.สวนลุมพินี เขตปทุมวัน 2.สวนจตุจักร เขตจตุจักร 3.สวนพระนคร เขตลาดกระบัง 4.สวนสราญรมย์

เขตพระนคร 5.สวนธนบุรีรมย์ เขตราชบุรณะ 6.สวนหลวง ร.9 เขตประเวศ 7.สวนเสรีไทเขตบึงกุ่ม 8.สวนหนองจอก เขตหนองจอก 9.อุทยานเบญจสิริ เขตคลองเตย 10.สวนรมณีนาถ เขตพระนคร 11.สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เขตจตุจักร 12.สวนสันติภาพ เขตราชเทวี 13.สวนรถไฟ เขตจตุจักร 14.สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษาเขตราชบุรณะและบางส่วนของพื้นที่เขตบางคอแหลม 15.สวนสาธารณะบึงสะแกงามสามเดือนและบึงมะขามเทศเฉลิมพระเกียรติ เขตคลองสามวา 16.สวนสนามหลวงธนบุรีถนนเลียบบ คลองทวีวัฒนา เขตวัฒนา 17.แหล่งนันทรมชาติบึงหนองบอน เขตประเวศ 18.สวนสาธารณะ เฉลิมพระเกียรติเกียกกาย เขตดุสิต และ 19.สวนป่ารมณีย์ทุ่งสีกัน เขตดอนเมือง (ภัทราวดี อิมศิริ;การให้บริการสวนสาธารณะเขตลาดกระบัง, 2548,หน้า1)

สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่แหล่งความเจริญมีการพัฒนาเมืองเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารขนาดใหญ่มากขึ้นในขณะที่ความหนาแน่นเพิ่มมากขึ้นพื้นที่โล่งว่างและพื้นที่สีเขียวในเมืองลดลงทำให้เสียความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเมือง เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ของเมืองที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อหาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมหานครสีเขียว เมืองกรุงเทพมหานครนครมีพื้นที่สวนสาธารณะพื้นที่สีเขียวในสัดส่วนที่เหมาะสมกับขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรชาวกรุงเทพมหานคร มีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นมหานครที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ที่ประหยัดพลังงาน ใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระบบบริการคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย สะดวก คล่องตัวมีทัศนียภาพที่สวยงาม ปราศจากสิ่งกีดขวางสายโทรศัพท์มีพื้นที่สาธารณะพื้นที่สีเขียวกระจายทั่วทุกพื้นที่ ความหมายตามแผนวิสัยทัศน์ของประชาชนความหมายทางวิชาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมืองกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวกระจายครอบคลุมไปทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานครมีจำนวนพื้นที่สีเขียวและแหล่งดูดซับมลพิษทางอากาศไม่น้อยกว่า 9 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน และปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณท้องถนนเพื่อความสวยงาม มีต้นไม้ใหญ่ ๆ เป็นหลักเพื่อให้เป็นแหล่งดูดซับมลพิษเพิ่มมากขึ้น กรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวกระจายครอบคลุมทุกเขตพื้นที่ในรูปแบบและการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันเพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองสีเขียวที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนซึ่งจะส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของ

ประชาชนดีขึ้น กรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะสวนหย่อมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการที่กระจุกกระจายครอบคลุม ทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานครสถานการณ์ที่เป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีการขยายตัวและการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้านประกอบกับจำนวนประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัยในเขตพื้นที่จำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลต่อปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมาโดยตลอดซึ่งปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจการเพิ่มพื้นที่สีเขียวซึ่งเป็นแหล่งสันตนาการ และแหล่งดูดซับมลพิษให้กับผู้อยู่อาศัย ในเขตกรุงเทพมหานครหากเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานพื้นที่สีเขียวเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดไว้ที่ 9 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน นั้นบ่งชี้ให้เห็นว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากรต่ำกว่าค่ามาตรฐานการเป็นเมืองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรขนาดของพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานนั้น เนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เป็นไปตามผังเมืองที่ได้วางแผนไว้รวมทั้งทิศทางการขยายตัวของเมืองเป็นไปอย่างไร้ทิศทางและขาดระเบียบ โดยเฉพาะเขตพื้นที่กรุงเทพฯชั้นใน ที่มีการกระจุกตัวประชากรอย่างมาก พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกใช้ประโยชน์ด้านพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยเป็นหลักทำให้การพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นไปได้ยากประกอบกับที่ดินมีราคาสูงมาก โดยเฉพาะย่านพาณิชยกรรมดังนั้น พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานครจึงไม่มีการกระจายตัว อย่างเพียงพอในทุกเขตพื้นที่ที่จะเห็นได้ว่ามีเพียงบางเขตพื้นที่ มีพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ที่เป็นพื้นที่สวนสาธารณะในระดับเมืองจากข้อมูลของสำนักงานสวนสาธารณะสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร พบว่าเขตที่มีพื้นที่สีเขียวเกินเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก มีเพียง 5 เขตจากทั้งสิ้น 50 เขตของกรุงเทพมหานคร ได้แก่เขตประเวศ เขตหลักสี่ เขตปทุมวัน เขตทวีวัฒนา และเขตจตุจักร (เช่น เขตประเวศ มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร คือ 15.66 ตารางเมตร/คน) ในขณะที่บางเขตพื้นที่ มีพื้นที่สีเขียวเพียงเกาะกลางถนนเท่านั้น:สถิติ 2555กรุงเทพมหานครด้านสังคม)18กันยายน 2552

สวนสาธารณะหลักของกรุงเทพมหานคร หมายถึง สวนสาธารณะที่มีขนาดตั้งแต่ 2 ไร่ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่สวนหมู่บ้าน สวนชุมชน สวนระดับย่าน และสวนระดับเมืองพื้นที่สีเขียวต่อประชากร คือ 0.88 ตารางเมตร/ คนซึ่งการขาดแหล่งดูดซับมลพิษทางอากาศ จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากร และความน่าอยู่อาศัยของ

เมืองแนวทางการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปของสวนสาธารณะ ของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันเกิดจากการเช่าพื้นที่ และการขอใช้พื้นที่จากภาคเอกชนรวม ทั้งส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งนี้ ในอนาคตหากเจ้าของพื้นที่ดังกล่าวจำเป็นต้องใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมของตน จะส่งผลต่อความยั่งยืนของการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร ในฐานะเมืองหลวงของประเทศและเป็นเมืองที่มีความสำคัญ เมืองหนึ่งของโลกปัญหาสำคัญที่ทำให้การพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นไปได้ยากเนื่องจากที่ดินมีราคาแพง โดยเฉพาะพื้นที่ชั้นในซึ่งเป็นพื้นที่พาณิชยกรรม ขาดการวางแผนที่เป็นระบบ ขาดความชัดเจนในการจัดหาพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวแม้ผู้บริหารระดับสูงจะให้ความสำคัญ กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแต่ขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ การดำเนินการที่ทำอยู่จึงมีเพียงรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ของตนเอง ด้วยการเช่าและขอใช้พื้นที่ ของภาคเอกชน และส่วนราชการต่าง ๆ การดำเนินการโดยวิธีดังกล่าว ในอนาคตหากเจ้าของพื้นที่จำเป็นต้องใช้พื้นที่เหล่านั้น พื้นที่ที่พัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวไว้แล้วจะหายไป ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่สีเขียวที่เป็นอยู่จึงขาดความยั่งยืนแนวทางที่กรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการ คือการจัดซื้อที่ดินถึงแม้ที่ดินจะมีราคาแพงก็ตาม เพื่อดำเนินการจัดตั้งสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวใจกลางเมืองให้เพียงพอกับความต้องการของประชากรเมือง

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่การศึกษาแบบเชิงเจาะลึก (In-Dept Interview) โดยเลือกพื้นที่สวนสาธารณะเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านประชากร

การเลือกประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวน ทั้ง 7 ราย

2.1 ผู้ช่วยผู้อำนวยการ(กำกับดูแลฝ่ายรักษาสวนสาธารณะ) สำนักงานเขตบางเขน

2.2 หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตบางเขน

2.3 หัวหน้ากลุ่มงานปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้สำนักงานเขตบางเขน

2.4 ประธานหมู่บ้านหรือประธานชุมชนในพื้นที่ 2 คน

2.5 ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ 2 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

3.1.1 ภายในองค์กร

3.1.1.1 โครงสร้าง

3.1.1.2 บุคลากร

3.1.1.3 งบประมาณ

3.1.1.4 เทคโนโลยี

3.1.1.5 พื้นที่

3.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและแนวทางเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง

เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

3.2.1 รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะ

3.2.2 แนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

4. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primacy Data) ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาแหล่งข้อมูลโดยตรง
มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นดังนี้

4.1 การสำรวจพื้นที่ศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในทางการเก็บรวบรวม
ข้อมูล

4.1.1 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตบางเขน(ดูแลด้าน
สวนสาธารณะ)สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

4.1.2 หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะสำนักงาน
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

4.1.3 หัวหน้ากลุ่มงานปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ สำนักงานเขต
บางเขน กรุงเทพมหานคร

4.1.4 ประธานหมู่บ้านหรือประธานชุมชนในพื้นที่ 2 คน

4.1.5 ประชาชนผู้มาใช้บริการสวนสาธารณะ 2 คน

5. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการ
พัฒนาสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวสำนักงานเขตบางเขน และด้านประวัติความเป็นมา
โดยรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่จริงและการสังเกต และจากตารางหนังสือหรืองานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

นายพลพินิจ พินิจชอบ. (2558).การจัดการสวนสาธารณะในเมือง: กรณีศึกษาอุทยาน
เบญจศิริ กรุงเทพมหานคร. นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม. (2560). การจัดการพื้นที่
สาธารณะในเขตเมือง กรุงเทพมหานคร. กองนโยบายและแผนงาน.(2554). พื้นที่สีเขียวใน
รูปสาธารณะ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร.

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทหน้าที่
ในการกำกับ ควบคุม ดูแล การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง
สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (In-Dept Interview) ได้จำแนกประชากรตัวอย่างและ
เลือกประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้ง7ราย

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ(ดูแลด้านสวนสาธารณะ) สำนักงานเขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร

2. หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
3. หัวหน้ากลุ่มงานปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
4. ประธานหมู่บ้านหรือประธานชุมชนในพื้นที่ 2 คน
5. ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ 2 คน

การออกแบบวิธีวิจัย (Research Design)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการเพื่อตอบคำถามการศึกษา แนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองอย่างไร สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวสวนสาธารณะในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) จากประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งเจ็ดกลุ่มได้แก่ 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตบางเขน จำนวน 1 คน 3. หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตบางเขน จำนวน 1 คน 4. หัวหน้าส่วนกองงานปลูกและบำรุงรักษา จำนวน 1 คน 5. ประธานหมู่บ้านหรือประธานชุมชน จำนวน 2 คน 6. ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะในพื้นที่ จำนวน 2 คน ทั้งนี้โดยใช้คำถามจากวัตถุประสงค์จากการศึกษาวิจัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 หัวข้อดังต่อไปนี้ 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ(กำกับดูแลฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ) สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 2. หัวหน้ากลุ่มงานปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 3. ประธานหมู่บ้าน

บ้านหรือประธานชุมชนในพื้นที่ 4. ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะในพื้นที่ วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้ 1. เพื่อศึกษาการปรับปรุงฟื้นฟูสวนสาธารณะและแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปรับปรุงฟื้นฟูสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงฟื้นฟูสวนสาธารณะและแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบาง กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่ามีการพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูในพื้นที่สวนสาธารณะอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการดูแลรักษาตัดแต่งต้นไม้อย่างสม่ำเสมอใส่ปุ๋ยบำรุงบำรุงดิน ปลูกซ่อมแซมต้นไม้ในสวนสาธารณะที่หมดสภาพและทรุดโทรมเพื่อให้คงสภาพและให้สวยงาม รวมทั้งการดูแลรดน้ำสม่ำเสมอเต็มกำลังความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่

ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่ามีปัญหาภายในองค์กรด้านโครงสร้างองค์กรใน

ส่วนการจัดซื้อจัดจ้าง) เนื่องจากขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรมีการใช้ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างใหม่ ทำให้ร้านค้าเกิดการแข่งขันกันสูง ส่งผลให้มีการเสนอราคาประมูลที่ต่ำที่สุด วัสดุที่ได้มาอาจต่ำมาตรฐานได้คุณภาพที่ไม่ตรงตามความต้องการโดยเฉพะการ จัดซื้อต้นไม้ ที่ซื้อราคาถูกทำให้หน่วยงานในองค์กรได้รับต้นไม้ที่ไม่สมบูรณ์ แข็งแรง การเจริญเติบโตช้า สภาพที่ไม่สวยงาม จึงต้องใช้เวลาในการบำรุงรักษาต้นไม้ให้มีสภาพสวยงาม สมบูรณ์เขียวสดรมเย็น ด้านงบประมาณ งบประมาณในส่วนการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองมีจำกัด ทำให้การพัฒนาและเพิ่มที่สีเขียวมีความล่าช้าหรือไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งต้องรองบประมาณของปีถัดไปแทน ทำให้การพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวขาดช่วงไม่ต่อเนื่องกันจึงทำให้ความสม่ำเสมอและความสวยงามของต้นไม้แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาปลูก งบประมาณจัดสรรมาให้สำนักงานเขตในแต่ละปีไม่เพียงพอในการบริหารจัดการการปรับปรุงฟื้นฟูสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง จึงต้องดำเนินการพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สี

เชี่ยวตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงาน งบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์มีจำกัด ทำให้ขาด วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้บำรุงรักษาต้นไม้ได้ไม่หมดเท่าที่ควร งบประมาณในการจ้างบุคลากรในการดูแลพัฒนาพื้นที่สีเขียวมีอย่างจำกัด ทำให้ขาดแคลน บุคลากรในการดูแลรักษาดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ด้านความเชี่ยวชาญของบุคลากร บุคลากรว่าความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของบุคลากรน้อยลงทุกที เนื่องจากนโยบาย ของรัฐที่ให้ลดจำนวนบุคลากรในองค์กร หันมาจัดจ้างในรูปการบริหารแบบเอกชนแทน หรือจ้างบุคลากรของเอกชนแทนบุคลากรของรัฐซึ่งทำให้ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญใน งานด้านการปรับปรุงฟื้นฟูต้นไม้ในสวนสาธารณะแตกต่างกัน และทำให้คนที่มาทำงาน ด้านการพัฒนาสวนสาธารณะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวขาดแรงจูงใจ ในการทำงานไม่มีความ ความมั่นคง ขาดสวัสดิการที่ดี เพราะบุคลากรที่จะมาพัฒนาสวนสาธารณะพื้นที่สีเขียวใน เขตเมือง จะต้องใช้ทักษะ ความรู้ความชำนาญ และการเรียนรู้ในด้านการปลูกและการ บำรุงดูแลรักษาต้นไม้ การตัดแต่งต้นไม้ที่ถูกต้องตามรুকขกรหรือวิชาการเพื่อรักษาความ สวนงามในรูปทรงและสุขภาพของต้นไม้ บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญ เพราะไม่มี แรงจูงใจในการทำงาน เงินเดือนน้อยไม่มั่นคง ทำให้การรับบุคลากรเข้าทำงานได้บุคคลที่ไม่ ตรงกับงาน ไม่มีความเชี่ยวชาญและขาดความรู้ในการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สี เขียว ส่วนบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในเรื่องการดูแล บำรุงรักษาต้นไม้ จะไม่มา ทำงานด้านนี้ เนื่องจากผลตอบแทนและสวัสดิการที่ได้ไม่สามารถดำรงชีพได้ การ ปฏิบัติงานด้านพื้นที่การพัฒนาสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวในเมืองนั้น จะมีความเสี่ยง ภัยสูง เนื่องจากต้องทำงานบนท้องถนนการสัญจรของยานพาหนะมาก ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ได้ง่าย รวมทั้งการกีดขวางสายไฟฟ้าทำให้ต้นไม้ตัดแต่งผิดรูปไม่สวยงาม การตัดแต่งและ ดูแลรักษาต้นไม้ในเขตเมืองจึงมีปัญหาอุปสรรคค่อนข้างมากการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านนี้ยากลำบาก ด้านความทันสมัยของเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการทำงานค่อนข้างมีจำกัด เพราะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ติดขั้นตอนใน การจัดซื้อจัดจ้างแลจัดหา เครื่องจักรกล ที่ทันสมัยยังมีน้อยและเก่าเสื่อมสภาพทำให้ไม่ สามารถพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความเหมาะสมและ ปริมาณของพื้นที่สวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง ด้านบุคลากร เนื่องจากการ เพิ่มพื้นที่สีเขียวจะมีการเพิ่มเรื่อย ๆทุกปี บุคลากรที่จะมาดูแลไม่มีหรือไม่เพิ่มขึ้นตาม ทำ ให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาไม่เต็มที่ขาดแคลนคนดูแล และนโยบายของผู้บริหาร ต้องการลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ส่วนจำนวนพื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวใน

สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ยังไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรในพื้นที่ เนื่องจากประชากรที่มาอาศัยอยู่ในเขตบางเขนมีจำนวนมากสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวมีอย่างจำกัด การขยายพื้นที่จัดสร้างสวนสาธารณะ และเพิ่มพื้นที่สีเขียวมีอย่างจำกัด ปัญหาอุปสรรคที่มีมากมาย พื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ อยากให้ทางสำนักงานเขตหรือทางผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ควรจัดหาพื้นที่สร้างสวนสาธารณะโดยของบประมาณของกรุงเทพมหานคร หรือขอความร่วมมือในหน่วยงานของภาครัฐด้วยกันเองช่วยกันกำหนดหาพื้นที่ดำเนินการให้ประชาชนได้มีสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวใช้อย่างเพียงพอเพื่อได้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อาทิเช่น ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายในยามว่างจากการทำงานของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ยังขาดการให้ความร่วมมือในการปกป้องรักษาต้นไม้ และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง ไม่ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของพื้นที่สีเขียว จึงทำให้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นไปด้วยความล่าช้า

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร แนวทางการปรับปรุงฟื้นฟูสวนสาธารณะในเขตเมือง มีดังนี้

1. การเข้าถึงพื้นที่หรือตำแหน่งที่ตั้ง ต้องสะดวกสบายในการใช้พื้นที่สวนสาธารณะเดินทางสะดวก ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ง่าย ใกล้แหล่งที่เชื่อมโยงกิจกรรมอื่น ๆ ได้หลายทาง
2. ขนาดพื้นที่ ควรมีขนาดที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ในการพักผ่อน ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ไม่มีขนาดพื้นที่เล็กเกินไป
3. พืชพรรณต้นไม้ ที่ใช้ปลูกในสวนสาธารณะควรใช้ต้นไม้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นโซนไล่ระดับความสูงต่ำและปลูกให้หลายพันธุ์สร้างระบบนิเวศความหลากหลายทางกายภาพของพื้นที่เพื่อดึงดูดสัตว์เข้ามาอาศัยอยู่ได้ด้วย
4. พื้นที่ให้บริการ ต้องพิจารณาให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรัศมีการใช้บริการได้ใกล้ ๆ มีระบบการบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงและมีที่จอดรถสำหรับการใช้บริการอย่างเพียงพอ

5. สัดส่วนพื้นที่สวนสาธารณะต่อจำนวนประชากรการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยทั่วไปสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากรอยู่ที่ 15 ตรม/คน ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้วางเป้าหมาย Green Bangkok 2030 เพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ให้ถึง 10 ตรม/คน ยังจำเป็นต้องหาพื้นที่สีเขียวเพิ่ม เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 15 ตรม/คน

6. การเชื่อมโยงของพื้นที่ สามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่หนึ่งไปอีกพื้นที่หนึ่งได้หรือต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนใช้บริการได้สะดวกมากขึ้นและจัดหาพื้นที่สร้างสวนสาธารณะเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อการเพิ่มจำนวนของประชากรในพื้นที่สำนักงานเขตบางเขน

7. ควรยกสวนสาธารณะให้ทางสำนักงานเขตบางเขนเป็นผู้ดูแล เนื่องจากมีความใกล้ชิดเป็นกันเองกับประชาชนในพื้นที่มากกว่า ในปัจจุบันนี้พื้นที่สวนสาธารณะในสำนักงานเขตบางเขนนั้น สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดูแลได้วางจ้างพนักงานสวนสาธารณะจากหน่วยงานเอกชนเข้ามาดูแลตัดแต่ง รดน้ำใส่ปุ๋ยพรวนดิน ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการต้อนรับการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากพนักงานสวนสาธารณะกับประชาชนผู้มาใช้บริการต่างวัตถุประสงค์กันไม่เป็นไปตามนโยบายของสวนสาธารณะ จึงทำให้สวนสาธารณะที่เปิดบริการอยู่นั้นไม่ได้รับความสนใจและดึงดูดให้ประชาชนเข้าไปใช้บริการมากนัก

ผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวดังนี้ 1.สร้างพื้นที่ทั่วกรุงเทพมหานคร โดยการขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในเขตกรุงเทพมหานครไม่เฉพาะสำนักงานเขตบางเขนเท่านั้น เพื่อรองรับนโยบาย Green Bangkok 2030 ให้มีพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร 10 ตรม/คน 2. กำหนดแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว สำหรับพื้นที่ในเขตเมือง โดยใช้มาตรการทางกฎหมายหรือวางผังเมืองออกกำหนดเป้าหมายในการสร้างบ้านพัก คอนโด ต้องมีพื้นที่สีเขียวในอัตราที่กฎหมายกำหนดอย่างเป็นรูปธรรม 3.พัฒนาพื้นที่ว่าง รกร้าง ที่เอกชนหรือส่วนราชการ ที่สามารถดำเนินการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียว โดยการขอความร่วมมือวางนโยบายของรัฐที่ให้การสนับสนุนในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง 4. เชิญชวนภาคเอกชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณของทางรัฐ หรือสนับสนุนวัสดุสิ่งของในการสร้างเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง

ให้ทางหน่วยงานรัฐบาลหรือทางกรุงเทพมหานคร ควรวางนโยบายในการปลูกขยายต้นไม้ตามริมทางถนนหรือตามเส้นทางถนนหลักเกาะกลางและสองข้างทางให้เต็มพื้นที่และเชื่อมโยงต่อกันตามถนนสายรองออกไปและควรปลูกต้นไม้จัดโซนชนิดสีเหมือนในเมือง นอกจากนี้ควรปลูกต้นไม้สีอะไรเพื่อเป็นเอกลักษณ์และความสวยงามในร่มเงาต้นไม้สาธารณะ และควรจัดหาพื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้นโดยใช้งบประมาณของรัฐเพื่อให้มีพื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวไว้พักผ่อน ออกกำลังกาย และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาจัดหมวดหมู่แล้วทำการวิเคราะห์ ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร คือ ทฤษฎี แนวความคิดเกี่ยวกับสวนสาธารณะ ความหมายของสวนสาธารณะ สวนสาธารณะ (Park) เป็นการใช้ที่ดินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับชีวิตความเป็นอยู่แบบเมือง (Urban Life) สวนสาธารณะ คือ พื้นที่โล่งที่มีการจัดภูมิทัศน์ให้เกิดความ สบายงามเท่าที่จะทำได้ เช่น ที่สงบ ร่มรื่น พักผ่อนคลายความเมื่อยล้า เป็นที่พบปะพูดคุยสนทนา อย่างเงียบ ๆ ใช้เดินเที่ยวเล่น เป็นที่เพิ่มความสดชื่นสร้างสรรค์ความคิด (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2547) สาธารณูปการประเภทการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ใช้บริการคือประชากรทุกเพศทุกวัย โดยการพักผ่อนหย่อนใจทั้งออกกำลังร่างกาย และไม่ออกกำลังร่างกาย ซึ่งอาจจัดรวมอยู่ด้วยกันได้ ในสวนสาธารณะ ทำให้สวนสาธารณะมีลักษณะเป็นอเนกประสงค์คือ ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นพื้นที่สีเขียวรักษาสภาพแวดล้อมของเมือง เช่น สวนสาธารณะเป็นพื้นที่เปิดโล่งที่มีการจัด ภูมิทัศน์ให้สวยงามร่มรื่น เพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนและผ่อนคลายความเครียดของผู้คนที่อยู่อาศัยในเมือง สวนสาธารณะจัดว่าเป็นสาธารณูปการที่มีความจำเป็น อันอาจอยู่ในรูปสวนหย่อมขนาดเล็กในย่านพักอาศัยหรือย่านพาณิชยกรรม สวนสาธารณะขนาดใหญ่เพื่อบริการคนส่วนใหญ่ในเมือง หรือพื้นที่เช่น สวนสาธารณะระดับนี้อาจเป็นย่านการใช้ที่ดินประเภทที่โล่ง จึงควรมีลานแสดงดนตรี การละเล่น เวทีปราศรัย ฯลฯ เพื่อการจัดงานใน

วันหยุดและเทศกาลต่าง ๆ เป็นส่วนที่แสดงออกถึง วัฒนธรรมประจำถิ่น (กรมโยธาธิการ และผังเมือง, 2549) สวนสาธารณะ เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ สำหรับชีวิตความเป็นอยู่ เป็นอยู่แบบเมือง (Urban Life) สามารถตอบสนองความต้องการ การพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ (กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2536)

สวนสาธารณะ (Public Park) หมายถึงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (Recreation Area) ที่ ประชาชนมาใช้ประโยชน์โดยเท่าเทียมกันในการพักผ่อนหย่อนใจผ่อนคลายให้ หายความตึงเครียด หลังจากที่ได้ปฏิบัติหน้าที่การงานแล้วโดยอาจจะมาใช้สวนสาธารณะ ในตอนเช้ามีดก่อนไปทำงานตอนเย็นหรือตอนค่ำหลังจากเลิกงานวันเสาร์-อาทิตย์ วันหยุด งานหรือวันที่ได้รับอนุญาตให้ลาพักผ่อนได้ (กิตติวัฒนกุล, 2527) สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ซึ่งแวดล้อมด้วยสนามหญ้า สระน้ำต้นไม้ทั้งประเภท ไม้ดอก ไม้ประดับ อาคาร และที่นั่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายของประชาชน (พงษ์ไพบูลย์ ศิลาว ราเวทย์, 2528) สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่จัดขึ้นโดยรัฐโดยมีวัตถุประสงค์ในการ จัดสร้างเพื่อ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป ไม่มีการเก็บค่าบริการใด ๆ ทั้งสิ้น มีการจัด บริเวณไว้อย่างสวยงาม ประกอบไปด้วย ต้นไม้ ทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ สระน้ำสนามหญ้า มีสิ่งบริการ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้สะดวกสบาย และ ตอบสนองความต้องการประชาชนผู้มาใช้ บริการในพื้นที่ (วัชร น้อยพิทักษ์, 2536) สวนสาธารณะหมายถึงสถานที่จัดขึ้นโดยรัฐซึ่งไม่มีการเก็บค่าบริการ มีการจัดหาบริเวณ ปลูกต้นไม้ดอกไม้และจัดองค์ประกอบสวยงามพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการ พักผ่อน หย่อนใจ ได้แก่สวนลุมพินีสวนจตุจักร สนามหลวง

รักษา ลิมมนตรี, 2528, โลงว่างต่าง ๆ พื้นที่ปลูกต้นไม้ริมทางเท้า พื้นที่สีเขียวริม แม่น้ำลำคลอง รั้วสีเขียวริมเส้นทางคมนาคมและพื้นที่สีเขียวตามประกาศของผังเมือง เป็น ต้น พื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการหรือที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ เพื่อ ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณี หรือ กิจกรรมเพื่อการนันทนาการ หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ สวนสาธารณะต่าง ๆ สวนหย่อม สนามกีฬาสนามเด็กเล่น สวนสัตว์ พื้นที่ขายน้ำ ริมตลิ่ง ที่ว่างชายฝั่งทะเลหรือ ชายหาด ที่โล่งว่างเพื่อการนันทนาการ พื้นที่พิเศษ (สนามกอล์ฟ) เขาโบราณสถานและ เปิดพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นต้น

ศุนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2558, หน้า 14 นิยาม ว่า พื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน หมายถึง พื้นที่โล่งเขตเทศบาลมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบ

หลักได้รับการจัดการตามหลักวิชาวนวัฒนวิทยาและภูมิสถาปัตย์ เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อน หย่อนใจและทำหน้าที่เป็นปอดของเมืองอย่างยั่งยืน ทำให้ชุมชนเมืองเป็นเมืองสีเขียวที่น่าอยู่ตลอดไป ขอบเขตของพื้นที่จัดเป็นพื้นที่สีเขียวในชุมชน ได้แก่ พื้นที่ธรรมชาติ พื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม และพื้นที่สีเขียวริมเส้นทางสัญจร สำหรับพื้นที่เกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น สวนผักแปลงพืชไร่หรือนาข้าว ถือเป็นพื้นที่สีเขียวจำเป็นต้องอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งอาหารสำหรับชุมชน แต่ไม่นับรวมเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืน เนื่องจากพื้นที่เกษตรกรรมประกอบกิจกรรมระยะสั้น ความเป็นสีเขียวจึงไม่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง

1. ใช้มาตรการการวางผังเมือง จัดรูปแบบการปลูกสร้าง อาคาร ให้มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อพื้นที่ก่อสร้างอาคารอย่างจริงจัง
2. ใช้มาตรการทางกฎหมาย ออกกฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมายในการปลูกต้นไม้ในเขตเมือง เพื่อบังคับใช้ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณประโยชน์ของพื้นที่สีเขียว
3. ใช้มาตรการจูงใจให้ประชาชน ในเขตเมืองหันมาช่วยกันเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น ลดหย่อนภาษีกับบุคคลหรือหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว
4. รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบ้านพัก อาคาร ที่ว่างเปล่า โดยปลูกต้นไม้ให้จำนวนมาก
5. ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณให้กับประชาชนที่สนใจเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบ้านเรือนของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้ศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรศึกษากระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ในการพัฒนาสวนสาธารณะและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- เสนห์ นิยมไทย,2535 นโยบายแห่งชาติของอังกฤษ ในปี ค.ศ.1935
- นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร (ม.ป.ป.5) การพัฒนาเป็นกระบวนการในการที่จะเปลี่ยนแปลง และปรับปรุง คุณภาพชีวิต (Quality of Life) แนวทางการวางแผนเพื่อการพัฒนา สวนสาธารณะชุมชนในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร
- ชวนพิศ ดุชฎีประเสริฐ (2539) แนวทางการออกแบบและพัฒนาสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ใน กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา การออกแบบสวนสาธารณะในพื้นที่ว่างเว้นจากการ ใช้งาน โรงงานยาสูบ
- ภัทราวดี อิมศิริ;การให้บริการสวนสาธารณะเขตลาดกระบัง, 2548,หน้า1): สถิติ2555 กรุงเทพมหานคร ด้านสังคม) 18กันยายน 2552
- บริษัท โมดัสคอนซัลแตนท์ จำกัด (2540) แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวของ กรุงเทพมหานครเสนอโดย บริษัท
- คณะสิ่งแวดล้อมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, (2542) ประเภทของพื้นที่สีเขียว แผนการจัดการ สิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวในเมืองหลัก นครราชสีมาที่จัดทำโดยคณะ สิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสวนสาธารณะ
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. 2550 แนวคิดเรื่องพื้นที่สีเขียว ในชุมชน(ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์2558:14)
- ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงพน ไล่ประกอบทรัพย์ วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม ประจำปี 2559
- สมพงษ์ จิรบันดาลสุข (อ้างถึงในเสนห์ นิยมไทย,2535) พื้นที่ริ้วสีเขียวหมายถึง พื้นที่ซึ่งมี รูปลักษณะ เป็นแนวหรือแถบกว้างล้อมรอบเมือง